

BIATHLON

Tijdens de Olympische Winterspelen gaat de meeste aandacht van de Nederlandse televisiekijkers begrijpelijkerwijs uit naar de prestaties van de hardrijders op de schaats. Daarnaast kennen alpine-ski, bobsleeën, ijshockey, kunstrijden op de schaats en ski-springen in ons land een redelijke belangstelling. Tijdens de spelen worden we echter ook geconfronteerd met wintersporten die bij ons vrijwel onbekend zijn. Een van die wintersporten willen wij u nu filatelistisch voorstellen: de sport biathlon.

De naam biathlon maakt het de niet-ingewijde niet gemakkelijk. „Tweekamp” kan voor alles en nog wat staan. De Zweden en Noren hebben deze sport een heel wat duidelijkere naam gegeven: skischieten. De sport is inderdaad een combinatie van skiën (langlaufen) en schieten. Skiën was in Noorwegen en in andere landen waar een groot deel van het jaar sneeuw ligt al lang bekend als de snelste manier om je 's winters voort te bewegen. Jagers met pijl en boog bewogen zich op benen ski's voort over de besneeuwde velden op zoek naar wild. De combinatie van schietwapens en skiën is dus een heel oude.

1

2

Aan het einde van de vorige eeuw kwam er belangstelling voor het skiën als sport. En ook de combinatie langlaufen en schieten kwam al spoedig als sport naar voren. Niet zo zeer als sport voor jagers, maar als een militaire sport. Veel militairen in de Skandinavische landen en in landen als Oostenrijk, Duitsland, Zwitserland en Italië bewogen zich 's winters op ski's voort. Dat gold ook voor de grenswachten in de Tatra (afb. 1). En schieten is nu eenmaal een activiteit waar een militair niet zonder kan, zodat er vanuit de regimenten die in de bergen gelegerd waren een regelmatige aanwas van geofende biathlon-atleten te verwachten was. Die situatie is niet veranderd. Veel „bi-atleten” die aan de Olympische Winterspelen in Calgary deelnemen zijn inderdaad beroepsmilitair. Van dit militaire accent heeft de sport ook last gehad. Want hoewel er al tijdens de Olympische dag van 1924 in Chamonix een biathlon-

demonstratie was duurde het tot 1960 alvorens biathlon als een olympische sport werd geaccepteerd.

De spelregels

Een biathlonwedstrijd begint tien minuten voor de start. Dan worden de wapens gecontroleerd. De biathlongeweren zijn niet-automatische wapens met een kaliber tot 8 mm. Vergrotende optische vizieren zijn niet toegestaan. De terugstoot van het wapen moet tenminste 1 kg bedragen. Bij de individuele races starten de deelnemers afzonderlijk van 30 tot 120 seconden van elkaar. Bij de olympische spelen starten de deelnemers 1 minuut na elkaar. (afb. 2).

De lengte van de standaard individuele wedstrijd is 120 km. Daarbij moeten de deelnemers vier keer schieten: twee keer liggend en twee keer staand. Na zo'n vier kilometer komt de deelnemer voor de eerste keer bij de schietbaan (afb. 3). Al voor hij stil staat neemt de loper zijn wapen van de schouder (afb. 4). In knielende houding wordt het geweer geladen met

3

4

een magazijn dat vijf patronen bevat. Tijdens het langlaufen mag het geweer niet geladen zijn. Vervolgens gaat hij in de sneeuw liggen en neemt hij de tijd om rustig te richten (afb. 5 en 6). Bij het liggend schieten mogen de ski's niet losgemaakt worden. Er worden vijf schoten afgevuurd op de 150 meter verder opgestelde schietschijven die een doorsnede hebben van 25 cm. Tegenwoordig gebruikt men bij wedstrijden z.g. klapschijven (stempel afb. 7). Wanneer het schot raak

5

6

is tuimelt de witte schijf achterover, waardoor een zwart vlak te voorschijn komt. Wanneer men één of meer schoten heeft gemist dan wordt er voor elk gemist schot een minuut straf tijd bij de looptijd opgeteld. Na het schieten krabbelt men snel overeind en terwijl het geweer wordt omgegoerd - dat mag zowel met de loop naar

boven als naar beneden) worden de eerste passen al weer gezet.

7

Na vier kilometer is de langlaufer weer terug bij de schietbaan. Hij gaat nu staande schieten. Dat is het moeilijkste onderdeel van de biathlon. Het grote probleem wordt gevormd door de ademhaling en de hartslag.

Die hartslag is door de inspanning van het langlaufen flink opgelopen. Om goed te kunnen richten moet de hartslag worden teruggebracht tot een normaal niveau.

De in volle vaart aanstormende skiër stopt dan ook al vele meters voor de plek waar hij zal gaan schieten met het afzetten met de stokken. Hij laat zich uitgliden en neemt vervolgens heel traag het geweer van zijn schouder (afb. 8). Rustig wordt het geweer geladen en soms wacht hij dan nog een ogenblik om zijn ademhaling te reguleren (afb. 9). Dan wordt er kalm en zorgvuldig gericht en kan het schieten beginnen. Om het effect van de hartslag zo min mogelijk op het geweer over te brengen rust het wapen op de top-

8

9

pen van de vingers (afb. 11). Heel wat postzegelontwerpers is dit detail ontgaan. Zij laten de schutter het geweer stevig vastpakken. En dan valt er niets te raken. Ook bij het staand schieten zijn er vijf schietschijven die op 150 meter afstand staan opgesteld. De diameter van de schijven bij het staand schieten is groter dan bij het liggend schieten: 45 cm. Het schieten is een zeer zorgvuldige bezigheid. Snelheid speelt zeker bij het staand schieten een minder belangrijke rol dan de trefzekerheid.

De meeste deelnemers blijven bij het staand schieten op de ski's staan (afb. 12). Door de terugslag bestaat er dan wel

het gevaar dat men een paar centimeter wordt verplaatst. Het afdoen van ski's is bij het staand schieten wel toegestaan. Net als bij het liggend schieten worden missers gehonoreerd met een strafminuut. Na het schieten schiet de bi-atleet er weer vandoor.

11

12

Bij een 10-kilometer race spoedt hij zich naar de finish en bij een 20 km-race begint hij weer van voren af aan; hij gaat nog een keer het parcours rond en moet weer een keer liggend en een keer staand schieten. Bij de finish worden de looptijd en de eventuele strafminuten bij elkaar opgeteld om de eindtijd te verkrijgen.

Voor de biathlon estafette gelden een paar andere regels. De afstand is meestal 4 x 7½ km, met twee schietoefeningen (liggend en staand) per loper. Bij de estafette vindt de start van de eerste lopers

13

gezamenlijk plaats (afb. 13). De estafette is dan ook een echte, vaak heel spannende, wedstrijd. Wanneer een estafetteloper slecht schiet mag hij maximaal drie keer herladen. Zijn er dan nog niet alle vijf de doelen geraakt dan dient hij voor elke gemiste schijf een strafronde van 150 meter lengte af te leggen.

Kampioenschappen

Sinds 1958 vinden er regelmatig wereldkampioenschappen biathlon plaats. De eerste wereldkampioenschappen vonden plaats in het Oostenrijkse Saalfelden (afb. 14). In jaren waarin er Olympische winterspelen plaats vinden wordt er geen wereldkampioenschap georganiseerd.

Biathlon is voor veel postzegelontwerpers een onbekende sport. Het is dan ook niet zo verwonderlijk, dat er nogal wat fouten op biathlonzegels staan. Zo laat Polen een bi-atleet door een sneeuwstorm ploeteren, terwijl bij een dergelijk weerstype de wedstrijd geen doorgang kan vinden, omdat de schiet-schijven op 150 m afstand niet zichtbaar zijn.

Over het veel te stevig vasthouden bij het staand schieten vindt u al wat in het artikel, maar er zijn ook landen (zoals Mongolië) die een schutter zo verdraaid afbeelden, dat het een wonder geacht moet worden wanneer hij iets zou raken. Nog bonter maakten de ontwerpers van deze twee zegels het. Zij hebben een nieuwe variant uitgevonden: het geknield schieten. Iets wat bij biathlon niet plaats vindt. Het is wel verwonderlijk, dat het hierbij om landen gaat, waar biathlon wordt beoefend.

14

15

Ter gelegenheid van wereldkampioenschappen of andere (veelal militaire) wedstrijden zijn er sinds 1958 regelmatig postzegels, postwaardestukken en stem-pels rond het thema biathlon verschenen. Wij beelden hierbij enkele voorbeelden af:

- zegel wk 1967 in Altenberg (DDR) (afb. 5)
- stempel wk 1971 in Hameenlinna (Finland) (afb. 15)
- stempel wk 1978 in Hoclfilzen (Oostenrijk) (afb. 16)
- zegel wk 1981 in Lahti (Finland) (afb. 17)
- roodstempel wk 1985 in Ruhpolding (DDR) (afb. 18)

- fdc wk 1986 in Oslo (Noorwegen) (afb. 7)
- stempel Oostenrijkse biathlon-kampioenschappen 1975 (afb. 19)
- postwaardestuk militaire winter-spartakiade 1982 (Sowjet Unie) (afb. 20).

17

16

19

18

20

De grootste aandacht krijgt biathlon in een olympisch jaar. Sinds biathlon in 1960 een olympische sport werd hebben veel landen bi-atleten op hun zegels afgebeeld. Zo vinden we bijvoorbeeld bij afb. 21 een zegel uit Paraguay met een aktiefoto van de Westduitse bi-atleet Peter Angerer, die in 1984 tijdens de Olympische Winterspelen in Sarajevo een gouden medaille op de 20 km en een zilveren op de 10 km won. Dat we hem zien afgebeeld tijdens een langlaufmoment is terecht, want het is zijn loopsnelheid die Peter de medailles oplevert. Ook dit jaar zal deze beroepsmilitair wel weer van de partij zijn.

21

Biathlon neemt een bescheiden plaats in binnen het wintersportgebeuren. De beoefenaars komen maar uit een beperkt aantal landen, maar dat is bij veel wintersporten (ook bij schaatsen) het geval. Filatelistisch is biathlon eveneens een bescheiden sport. Maar het is wel een onderwerp waar met enige speurzinn best wat van te vinden is.

W. VAN DER ZWAAN.